Kazanım: Mustafa Kemal'e suikast girişimini analiz eder.

Cumhuriyete Kurulan Tuzak

Neden suikast planlandı?

- Cumhuriyetin ilanından sonra çağdaşlaşma yolunda pek çok inkılap yapıldı ve Türkiye **her geçen gün güçlendi**.
- Bu durum bazı **iç ve dış çıkar gruplarını**, eski düzenin sürmesini isteyen **cumhuriyet ve inkılap karşıtlarını** rahatsız etti. Bu kesim çeşitli muhalif gruplar içinde bir araya geldi.
- Rejimi yıkmak isteyenler, önlerindeki **en büyük engel** olarak Mustafa Kemal'i gördü ve onu ortadan kaldırmaya karar verdi.

BUNU UNUTMA

Millî Mücadele'nin başından ölümüne kadar Mustafa Kemal'e **birçok** suikast girişimi oldu. En ciddilerinden biri **İzmir'de (1926)** ortaya çıktı.

İzmir limanında bekleyen motor (temsilî)

Plan neydi?

Mustafa Kemal'in yurt gezileri kapsamında **15 Haziran 1926'da** yapacağı **İzmir** ziyareti hedef seçildi. Suikastçılar, Ziya Hurşit'in kaldığı otelin bulunduğu **dar bir sokakta** Mustafa Kemal'e ateş edecek, çıkacak kargaşadan yararlanıp kaçacaktı. Limanda bekleyen bir tekneci onları deniz motoruyla Yunanistan'a bağlı **Sakız Adası'na** kaçıracaktı.

Kişi	Suikast planındaki rolü
Mustafa Kemal	Cumhurbaşkanı; **yurt gezisindeydi**. İzmir, gezi güzergâhındaki şehirlerden biriydi.
Ziya Hurşit	Eski milletvekili; planın **başındaki** kişi.
Yusuf ve İsmail	Ziya Hurşit'e eşlik eden, ateş edecek iki suikastçı.
Giritli Şevki	Bölgede teknecilik yapan kişi; suikastçıları motorla Sakız Adası'na kaçıracaktı. Sonra korkup **planı ihbar etti**.
Planlayıcılar	Olayın arkasında cumhuriyeti ve inkılapları yıkmak isteyen **geniş bir grup** vardı.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Suikastçıların asıl hedefi Mustafa Kemal'in **şahsı değil**; onun öncülüğünde kurulan **cumhuriyet ve yapılan inkılaplardır**.

Bir benzetme

Yeni yapılan bir binayı yıkmak isteyenler önce **mimarını** hedef alır; mimar olmazsa binanın tamamlanamayacağını düşünürler. Suikastçılar da Mustafa Kemal'i ortadan kaldırırsa inkılapların duracağını sandı. Oysa binanın temeli milletin kendisiydi.

Dönemi kafana yerleştir: 1924 TCF kuruldu → **1925** Şeyh Sait İsyanı, Takrir-i Sükûn Kanunu ve TCF'nin kapatılması → **1926** İzmir Suikastı girişimi (15 Haziran) → **1930** SCF'nin kurulup kapanması ve Menemen Olayı. **Dikkat:** Suçlular eyleme geçemeden yakalandığı için olaya **suikast girişimi** denir.

Plan Nasıl Bozuldu?

Tarih	Gelişme
Haziran 1926	Mustafa Kemal yurt gezisindeydi. **Gezi programı bir gün uzayınca** İzmir'e varış günü 15 Haziran'dan 16 Haziran'a kaydı.
15 Haziran'dan önce	Liderin beklenen günde gelmeyeceğini öğrenen suikastçılar arasında **panik** başladı. Giritli Şevki planın anlaşıldığını sandı; korku ve pişmanlıkla, ihbarcılardan biri olabilmek için bir **mektup** yazarak durumu **İzmir valisine** bildirdi.
15 Haziran 1926	Vali durumu Mustafa Kemal'e haber verdi, seyahat ertelendi. Valiliğin hızlı önlemleriyle suikastçılar ve planlayıcılar **eylemi gerçekleştiremeden** yakalandı.
16 Haziran 1926	Mustafa Kemal, yarım kalan gezisine devam etmek ve olayın boyutlarını görmek için İzmir'e geldi; halk tarafından **coşkuyla** karşılandı.
Sonraki günler	Hükûmet olayı aydınlatmak için Ankara'dan İzmir'e **İstiklal Mahkemesi** gönderdi. Olayla bağlantısı şüphesiyle **TCF milletvekilleri** ve muhalefetteki bazı **eski İttihatçılar** da yakalanıp yargılandı.
Yargılama sonucu	Failler ve asıl planlayıcılar çeşitli cezalara çarptırıldı; olayla ilgisi olmadığı anlaşılan parti mensuplarının **büyük çoğunluğu beraat etti**.

Tarihe geçen konuşma

İzmirliler kaldığı otelin önünü doldurup sevgi gösterisinde bulundu. Mustafa Kemal halkı selamladı ve saldırının kendisine değil **cumhuriyete** yapıldığını belirterek şunları söyledi: "Temeli, büyük Türk milletinin ve onun kahraman çocuklarından oluşan büyük ordumuzun vicdanında, akıl ve bilincinde kurulmuş olan cumhuriyetimizin ve milletin ruhundan doğmuş ilkelerimizin bir vücudun yok edilmesi ile bozulabileceği görüşünde bulunanlar, çok zayıf dimağlı talihsizlerdir. … **Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.**"

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Bu söz Atatürk'ün **vatanseverliğini**, **alçakgönüllülüğünü** ve milletine, cumhuriyete olan **sarsılmaz inancını** gösterir.

Atatürk İzmir'de halkı selamlıyor, 16 Haziran 1926 (temsilî)

Kavram kutusu

Suikast: Önemli bir kişiyi öldürmeye yönelik planlı saldırı. **İhbar:** Bir suçu yetkililere bildirme. **Naçiz:** Değersiz, önemsiz (alçakgönüllülük ifadesi). **İlelebet:** Sonsuza kadar. **Payidar:** Ayakta duran, yıkılmayan. **İstiklal Mahkemeleri:** Olağanüstü durumlarda TBMM'nin kurduğu mahkemeler.

Notlarım

Suikastın Ardından

Milletin tepkisi

- Suikast haberi yurtta büyük **öfke ve üzüntüye** yol açtı; halk **mitingler** düzenleyip olayı protesto etti.
- Dönemin gazetelerinin çoğu olayı **manşetten** verdi.
- Yurdun dört bir yanından Mustafa Kemal'e **destek mektupları** gönderildi.

Atatürk'ün kararlılığı

Suikast girişimi Mustafa Kemal'de **hiçbir yılgınlık** yaratmadı. Aksine Türkiye'nin kalkınması ve yükselmesi için inkılapları **daha büyük bir hız ve kararlılıkla** sürdürdü. Konuşmasında yeniliklerin devam etmesi gerektiğini ve Türk halkına güvendiğini belirtti.

Halk Haykırıyor

Gazeteci **Falih Rıfkı Atay**, Ulus gazetesindeki "Halk Haykırıyor" başlıklı yazısında (Ulus, 23 Ekim 1935) Türk milletinin Atatürk'e ve devrim davasına candan bağlı olduğunu anlattı. Ona göre bu sevgi **kurtarıcı birliğin mayasıdır**; milletin gücünün sırrı ise Atatürk'ün milleti **kendine tanıtıp kendine inandırmasından** doğan **şuur (bilinç) birliğidir**.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Protestolar, manşetler ve destek mektupları, milletin **millî birlik ve beraberlik** içinde **cumhuriyete sahip çıktığını** kanıtlar.

Olayı analiz edelim

Soru	Cevap
Asıl hedef neydi?	Cumhuriyet rejimi ve inkılaplar. Mustafa Kemal bu yüzden saldırının kendisine değil **cumhuriyete** yapıldığını söyledi.
Kimler yaptı?	İnkılapları benimsemeyen, cumhuriyeti yıkmak isteyen iç ve dış mihraklar.
Sonuçları nelerdir?	Suçlular İstiklal Mahkemesinde yargılandı; ülke genelinde protestolar yapıldı; cumhuriyet varlığını hedef alan **bir tehlikeden daha** kurtuldu; inkılaplar hızlanarak sürdü.
Ne olmadı?	Suikast girişimi yüzünden çok partili hayat denemelerine son verilmedi; **SCF suikasttan dört yıl sonra** (1930) kuruldu. TCF ise suikasttan önce (1925) kapatılmıştı.

DİKKAT!

İki İzmir olayını karıştırma:
1926 İzmir Suikastı
Mustafa Kemal'e yönelikti.
1930 Menemen Olayı
İzmir'in Menemen ilçesinde çıkan gerici bir ayaklanmadır.

Neden-sonuç zinciri

İnkılaplarla Türkiye'nin güçlenmesi → yenilik karşıtlarının rahatsızlığı → İzmir'de suikast planı → gezinin bir gün uzaması ve Giritli Şevki'nin ihbarı → suçluların yakalanması ve İstiklal Mahkemesi → halkın cumhuriyete sahip çıkması ve inkılapların hızlanması

Notlarım

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Suikast girişimi, Mustafa Kemal'in İzmir gezisi sırasında planlanmıştır.
☐ 2. Suikast planını Giritli Şevki ihbar etmiştir.
☐ 3. Suikast girişimi nedeniyle Serbest Cumhuriyet Fırkası kapatılmıştır.
☐ 4. Suikastın asıl hedefi cumhuriyet ve inkılaplardır.
☐ 5. Suikastçılar Sakız Adası'na kaçmayı başarmıştır.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Ziya Hurşit	☐	Kaçışı üstlenen, sonra planı ihbar eden tekneci
B) Giritli Şevki	☐	Suikastçıların kaçırılacağı ada
C) İzmir	☐	Suikastçıların yakalandığı gün
D) 15 Haziran 1926	☐	Planın başındaki eski milletvekili
E) Sakız Adası	☐	Suikastın gerçekleştirilmek istendiği şehir

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **ilelebet** **Falih Rıfkı** **valisine** **1926**

1. İzmir Suikastı girişimi ..... yılında yaşandı.
2. Giritli Şevki durumu İzmir ..... bildirdi.
3. "Türkiye Cumhuriyeti ..... payidar kalacaktır."
4. "Halk Haykırıyor" yazısını ..... Atay yazdı.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Mustafa Kemal'e suikast düzenlemek isteyenlerin asıl amacı neydi?

2. Suikast planı nasıl ortaya çıkmıştır?

3. "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır..." sözü Atatürk'ün hangi iki özelliğini gösterir?

4. Halkın suikast girişimine gösterdiği tepki neyi kanıtlar?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!